

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת ארז מלול

2910/25/פ

הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון – הגשת תובענה נגד גוף אשר פעילותו מחייבת רישיון), התשפ"ג–

2023

1. תיקון סעיף 3 בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו–2006¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 3, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) הגשת תובענה ייצוגית כנגד גוף אשר פעילותו מחייבת רישיון ואשר נמצא תחת פיקוח טעונה אישור של המפקח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מסודרים), התשע"ו–2016², ויחולו על הגשתה וניהולה ההוראות לפי חוק זה."

2. בסעיף 5 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף 5(א), אחרי "נוסח התובענה" יבוא "את הפרטים הנדרשים על פי סעיף 5(ג) וכן כמה בקשות הגיש התובע בשנתיים האחרונות."

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) מי שמבקש להגיש תובענה ייצוגית, תצורף לבקשה לאישור פנייה של המבקש לנתבע שבה מפורטת העילה שבגינה הוא מתכוון לתבוע ואת היקף או סוג הנזקים שנגרמו לו; ככל שהנתבע הודיע למבקש כי תוקנה הפרת החוק או שבשל סיבה אחרת עילת התביעה אינה ממשיכה להתקיים, יצרף המבקש גם את תשובת הנתבע."

3. בסעיף 8 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א)(3) אחרי "בדרך הולמת" יבוא "ולא תאושר בקשה אם התובע הגיש מעל שתי בקשות בשנה שקדמה להגשת התביעה; הוראה זו לא תחול על תובע שהוא גוף כאמור בסעיף 4(א)(2)."

¹ ס"ח התשס"ו, עמ' 264.
² ס"ח התשע"ו, עמ' 1098.

- (2) בסעיף קטן (ב)(2), אחרי "מבטח" יבוא "או כל גוף אחר אשר פעילותו טעונה רישיון".
- (3) בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (2) יבוא :
- "(3) לא תוגש בקשה שהסעד הנתבע בה הוא סעד כספי, כנגד גוף שהונו העצמי, בעת הגשת הבקשה, הוא פחות מ-90 מיליון שקלים חדשים."
- (4) סעיף קטן (ג) – בטל.
- (5) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא :
- "(ג1) העלה הנתבע טענה שהתובענה אינה נכללת בתוספת השנייה, תידון טענה זו טרם הדיון וההחלטה באישור התובענה כתובענה ייצוגית, ועד החלטה בטענה, לא יידרש הנתבע להתייחס לבקשה עצמה."
4. תיקון סעיף 18 בסעיף 18(ז)(2) לחוק העיקרי, אחרי "שיעורו ותנאיו" יבוא "ההמלצה תכלול פירוט של היקף השעות שהמבקש, התובע המייצג או בא כוח מייצג השקיעו בפועל."
5. תיקון סעיף 19 בסעיף 19(ו) לחוק העיקרי בסופו יבוא "במקרה שהסכם הפשרה הוגש טרם אישור הבקשה, לא יינתן גמול לתובע ושכר הטרחה לבא כח מייצג לא יעלה על תשלום סביר בגין השעות שהושקעו בפועל."
6. תיקון סעיף 20 בסעיף 20 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (ד)(1), במקום "רשאי" יבוא "חייב" ובסופה יבוא "בהכרעתו יתייחס בית המשפט לנזק כאמור, ויפרט את נימוקיו להתחשבות או אי ההתחשבות בנזק שכאמור עלול להיגרם."
- (2) בסעיף קטן (ד)(2), במקום "רשאי" יבוא "חייב" ובסופה יבוא "בהכרעתו יתייחס בית המשפט לנזק כאמור, ויפרט את נימוקיו להתחשבות או אי ההתחשבות בנזק שכאמור עלול להיגרם."
7. תיקון סעיף 22 בסעיף 22(ג) לחוק העיקרי, פסקה (1) – תימחק.
8. תיקון סעיף 23 בסעיף 23(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "מקום שנדחתה הבקשה, ישולמו הוצאות משפט כשיעור המקובל".

דברי הסבר

תובענות ייצוגיות נועדו לשרת מספר מטרות: מימוש זכות גישה לערכאות, אכיפת הדין והרתעה ומתן סעד הולם לנפגעים. ואולם, מאז חקיקת החוק התגלו בעיות ושימוש לרעה בכלי זה. מספר התביעות הייצוגיות שמוגש מדי שנה הינו ללא יחס סביר לתובענות אזרחיות אחרות ולא רק שגורם להכבדה בלתי ראויה על נתבעים בשל תביעות סדרתיות נגדם אלא אף גורם לעומס על בתי המשפט. התיקון המוצע נועד לאזן את יחסי הכוחות ולוודא כי תוגשנה רק תובענות שמשרתות את מטרות החוק ושיש בהן מטרה חברתית אפקטיבית ולא נועדו לשמש תובעים סדרתיים שמטרתם רווח כספי בלבד. התופעה של הגשת תובעות ייצוגיות באופן סדרתי אינה ראויה ואף גורמת להשפעה מיידית על יכולתם של עסקים לבטח את עסקיהם ולנהל את ענייניהם לטובת הכלכלה והחברה כולה.

מוצע לפיכך לקבוע שבמקרה של הגשת תובענה ייצוגית כנגד גוף הנמצא תחת פיקוח של מאסדר, יחוייב התובע, טרם הגשת התביעה, לפנות למאסדר בתלונה ולהקדים תובענה ופנייה לנתבע. כן מוצע להרתיע תובעים סדרתיים באמצעות הטלת מגבלות על מספר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שיוגשו בשנה ובאמצעות הוספת החובה לציין את מספר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהגיש התובע בשנתיים האחרונות. תיקון מוצע נוסף נועד להגן על גופים קטנים שהונס העצמי בעת הגשת הבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגדם נמוך מ-90 מיליון שקלים חדשים באמצעות הגבלת הסעדים הנתבעים נגדם. נגד גופים קטנים מעין אלו, יאושרו במידת הצורך וההתאמה בקשה לתביעת סעדים הצהרתיים או צווי מניעה אולם לא יאושר סעד כספי שכן מטרת החוק אינה לפגוע בגוף ולהכניסו להליך של חדלות פירעון בשל תביעה.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ז באדר התשפ"ג (20.03.2023)